

blive herinde, hvor de opfofres flet og daarligt, de blive paa Stenbroen her og oplæres kun til at søge deres Erhverv indenfor Stenbroens Grænser ved et Haandværk. En Del af dem vandre jo ud, men de gaa som oftest hurtigt til Grunde, hvorimod de unge Mænd, der ere opdragne paa Landet og som have lært alt, hvad der hører til for at blive Landmand, i Særdeleshed hvis de ved Siden af have lært et Haandværk, have hele Verden liggende aaben for sig; de kunne finde deres Brød overalt. Vi kende jo alle mange af den Slags, der ere gaaede til Amerika, og jeg tror, at det gaar de fleste af dem godt; jeg har i alt Fald faaet mange Breve fra Udvandrere fra min Egne, og det fremgaar af dem allesammen, at det er gaaet dem godt derovre; jeg kender ikke et eneste Exempel paa det modsatte. Men taler man om dem, der ere udbandrede fra Bjerne, hører man bestandig kun om Glendighed og Undergang. Naar man tager fat paa et Spørgsmaal paa den Maade, eksproprierer Jord til den Slags Opgaver, hvorved vi navnlig tilfugte at møde Tilstrømningen fra Land og til Bjer, har jeg ubetinget den Tro, at vi ere paa den rette Vej, og vi maa da søge ude paa Landet at tilvejebringe paa hensigtsmæssige Steder Hjem for Børn, dels forældreløse Børn og Plejebørn og dels saadanne Børn, hvis Forældre i Købstadkommunerne ikke kunne opdrage og underholde dem. Naar det blev gjort Amtskommunen til Pligt at staffe saadanne Arealer til denne Virksomhed, havde vi gjort et mægtigt Skridt til Modvirkning af Oversfyldning i Bjerne og Landets Afbefolkning og i alt Fald et fortrinligt Skridt henimod at afvæbne Socialismen. Ganske vist vil Nytten heraf ikke komme i Dag, men den vil nok komme, inden en Menneskealder er gaaet, og jeg tror, at det vil være rigtigt at begynde straks. Der er af de ærede Medlemmer for Vejle Amts 2den Valgkreds (Berg) og fra Næstved (Leth) gjort nogle Bemærkninger om, at det i det hele taget var tvivlsomt, om Driften af disse Havelodder ogsaa kunde betale sig for Folk. Jeg vil dertil sige, at jeg tror, de ville betale sig glimrende. Det ærede Medlem fra Frederiksberg (Dinesen) har allerede omtalt sine Oplevelser og Erfaringer med Hensyn til Haber i Malborg, hvor denne Dykning ikke alene betalte sig, men endogsaa stiftede aandelig Nydelse. Jeg er overbevist om, at det er rigtigt, og jeg skal til Støtte herfor opstille et ganske simpelt Regnestykke. Lad os sætte, at en Skp. Land kommer til at koste 200 Kr. og med Omkostninger ca. 300; Renten heraf er 12 Kr.; en Husmandsfamilie vil mindst kunne avle

15 Tdr. Kartofler paa en saadan Lod, og Værdien heraf er mindst 30 Kr. Det kan især godt betale sig, dersom Familien har mange Børn. (Berg: De vokse ikke op af Jorden). Nej, det gør de ikke, men jeg skal dog fortælle, at en Husmand havde otte Børn; han gravede fra om Efteraaret otte Huller hver Dag paa sin Jord, og hver Morgen sendte han saa sine Børn ud for at vasse sig og iøvrigt udføre deres andre Forretninger i disse Huller. Efter 200 Dages Forløb havde han 1600 Huller, der vel omfattede 1 Skp. Land. I hvert Hul lagde han en Kartoffel og avlede 15 à 20 Tdr, Kartofler og fik endda Beslighed til at plante Kaaal imellem. Det var altsaa en meget god Forretning; men det er jo ikke alle Husmænd, der have 8 Børn. Jeg skal hermed tillade mig at slutte, idet jeg haaber, at der vil komme noget nyttigt og godt for vort lille Samsund ud af dette meget humane Lovforslag.

Clausen: Jeg har allerede nu ønsket at sige nogle Ord i Anledning af de Bemærkninger, som ere fremkomne, dels for og dels mod Forslaget. Jeg tør ikke love at gaa ind paa den sidste ærede Talers højtlydende Ideer om Oprettelsen af Plejehjem paa store indkøbte Arealer for der at opdrage fremtidige Landmænd. Dersom jeg vilde love at tage det med ind under dette Lovforslags Behandling, er jeg bange for, at det vilde gøre Lovforslaget umuligt i Djeblikket. Dette vil jeg helst lade staa som en fremtidig Ide, som en smuk Tanke, der maaske kan have Fremtiden for sig, og jeg vil advare imod at sætte det i Forbindelse med dette Lovforslag. Afstilligt af, hvad der er sagt overfor Lovforslaget, har jo været meget velvilligt, og navnlig hvad der kom frem fra den højtærede Minister, lovede jo noget for, at der maaske nok kunde komme noget ud af den Tanke, der var nedlagt i Forslaget. Andre have stillet sig mindre velvilligt til Forslaget, og blandt dem regner jeg det ærede Medlem for Vejle Amts 2den Valgkreds (Berg). Han fandt, det var Tanker, der vare fastede ud hulter til hulter, at Forslaget, som det forelaa, var aldeles ubrugeligt. Det ærede Medlems Indvendinger taaruede sig stærkt op. Det var ikke alene Hensynet til, hvorledes Kommunerne vilde blive flaaede ved denne Lov, men det var ogsaa Hensynet til, hvorledes man vilde komme til at begunstige Herregaards Indsidderne og Fabrikarbejderne, han talte om. Det er nu min Overbevisning, at dersom vi skulde skrive et Lovforslag efter de Udtalelser, som ere fremkomne fra det ærede